

THEATERKRANT

RECENSIES

KRUIT!
DELTADUA

MUZIEKTHEATER – 28 februari 2015 – Zaantheater, Zaandam – [Speellijst](#)

★★★★☆

Caleidoscopisch beeld van koloniaal bloedbad

door Jan Barend van Barneveld gezien 28 februari 2015

Als enige professionele Moluks-Nederlandse theatergezelschap neemt DeltaDua (voorheen Theatergroep Delta) een unieke plaats in binnen de theaterwereld. Zijn nieuwste muziektheaterproductie *Kruit!* behandelt een vergeten, in bloed gedrenkte bladzijde uit de gezamenlijke geschiedenis van Nederland en de Molukken. Het is een louterende voorstelling vol haat, schuld en schaamte. Maar vooral een poging tot verzoening.

Vier bedrukte banners op de achtergrond geven de plaats aan waar we ons bevinden: Fort Duurstede op het Molukse eiland Saparoea. Daar leidde soldaat Thomas Matulesy, bekend geworden als Pattimura, op 16 mei 1817 een opstand, die uitmondde in een lynchpartij. Het gezin en de bedienden van resident Van den Bergh werden daarbij wreed vermoord. Alleen de zesjarige zoon overleefde de opstand. Pattimura is tot op de dag van vandaag een volksheld in Indonesië.

Kruit! speelt zich af in een niet nader genoemd later. Vijf betrokkenen geven hun visie op de gebeurtenissen. Ten eerste is daar Rissakotta, die de aanval van nabij meemaakte maar zelf geen partij koos – en daarom door zijn landgenoten in het kamp van de Hollanders werd geplaakt. Dan is er Leider Pattimura, vol wrok tegen de Hollanders, onverzoenlijk en zonder schuldgevoel of spijt. We ontmoeten zijn moeder Maria, die moet dealen met zowel moederliefde als afschuw. En Pattimura's lief Martha Christina, die nauw betrokken was bij de opstand. Tot slot is er Jean Lubbert van den Berg, de zoon die de aanval overleefde. Hij is inmiddels oud en grijs en weet of wil zich niets van het voorval te herinneren. Maar op zijn drieënzestigste voegt hij 'Van Saparoea' aan zijn achternaam toe.

Regisseur Anis de Jong zet deze vijf personages in een fraai belichte caleidoscopische voorstelling, die de acteurs met veel vuur spelen. De verhalen, meningen en conflicten buitelen over elkaar heen. De geschiedenis wordt zo genuanceerd verteld, maar werpt tegelijkertijd een rookgordijn op; de verhalen vullen elkaar aan, maar weerspreken elkaar even vaak. Of mensen maken, zoals in het geval van Maria, de eigen rol mooier en heldhafter dan ze was.

De veelstemmige, soms wat rommelige scènes worden omlijst door Molukse zang (Julia Lo'ko als Martha Christina laat horen waarom ze gold als één van de beste zangeressen van de jaren tachtig), traditionele dansen en muziek van Rudy Tuhusula en Alain Eskinasi, waarin Molukse en westerse elementen (zelfs een stukje rap) harmonieus samenkomen.

Schrijver Frank den Os liet zich inspireren door de roman *De schreeuw van de witte kaketoë* van Johan Fabricius over Jean Lubbert van den Berg. Door het wisselend vertelperspectief benadrukt Den Os de conflicterende relatie die de Molukken en Holland hadden – en die nog altijd sluimerend voortleeft.

Het repressieve, koloniale regime, dat Molukkers dwong om hun specerijen voor een schijntje aan Hollanders (en aan niemand anders) te leveren, leidde tot de volksopstand. Maar is zo'n barbaars bloedbad, waarbij de moeder voor de ogen van haar zoon onthoofd wordt, ooit goed te praten? Wat terrorisme voor de één is, is vrijheidsstrijd voor de ander.

Pattimura is hierbij de onwrikbare vrijheidsstrijder, die tegen wil en dank uitgroeit tot een volksheld. Zijn haat is diepgeworteld, zijn gedetailleerde

ELDERS

Nog geen andere recensies

beschrijving van een onthoofding (hoe actueel) schokkend. Rissakotta staat daar tegenover als de gematigde, christelijke tegenstem. Hij beschouwt Pattimura als een beest en wil niet met hem geassocieerd worden. Maar uiteindelijk is hij óók een Molukker en met de barbaren verbonden. Schuld en schaamte staan lijnrecht tegenover wraak en trots.

Kruit! wil uiteindelijk een poging tot verzoening zijn. Die uitgestoken hand komt van de overlevende, de residentszoon. Hij is de belichaming van het koloniale verleden, het monster dat nooit teniet gedaan kan worden. DeltaDua toont een gedeelde geschiedenis waarmee ieder zal moeten leven. Het slotbeeld is hoopgevend.

Foto: Jean van [Print deze recensie](#)

©Theaterkrant 2015

LET OP: op deze recensie rust auteursrecht. Voor geheel of gedeeltelijke overname, in welke vorm dan ook, is vooraf toestemming nodig van de uitgever.